

ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ

Του

ΕΥΡΙΠΙΔΗ

Συντελεστές:

Μετάφραση: Ελένη Μερκενίδου

Σκηνοθεσία: Δαμιανός Κωνσταντινίδης

Σκηνικά-Κοστούμια-Φώτα: Χαρά Αργυρούδη, Αναστασία Παπαϊωάννου

Μουσική: Κωστής Βοζίκης

Κίνηση-βοηθός σκηνοθέτη: Αντιγόνη Μπάρμπα

Ηθοποιοί (με αλφαβητική σειρά):

Μύριαμ Σοφία Αρτζανίδου [Μολοσσός, Χορός]

Δανάη Κλάδη [Θεραπαινίδα, Τροφός, Χορός]

Πέτρος Μαλιάρας [Μενέλαος]

Αναστασία Μιροσνιτσένκο [Ανδρομάχη, Θέτις]

Χρήστος Παπαδόπουλος [Ορέστης]

Μαρία Ιωάννα Παπαθανασίου [Ερμιόνη, Αγγελιαφόρος]

Αρετή Πολυμενίδη [Χορός]

Νίκος Ράμμος [Πηλέας]

το έργο:

Μετά το πέρας του Τρωικού πολέμου, ο γιός του Αχιλλέα, Νεοπτόλεμος, παίρνει ως τρόπαιο τη χήρα του Έκτορα, Ανδρομάχη, την εγκαθιστά στη Φθία και αποκτά μαζί της ένα παιδί, τον Μολοσσό. Στη συνέχεια νυμφεύεται την κόρη του Μενέλαου, Ερμιόνη, η οποία, λόγω της ατεκνίας της, ζηλεύει θανάσιμα την τρωαδίτισσα σκλάβο. Όταν ο Νεοπτόλεμος πηγαίνει στο μαντείο των Δελφών για να ζητήσει συγχώρεση από τον Απόλλωνα επειδή τον μέμφθηκε για τον θάνατο του Αχιλλέα, η Ερμιόνη καλεί τον πατέρα της για να σκοτώσουν την Ανδρομάχη και το παιδί της. Η Ανδρομάχη κρύβει τον γιο της μακριά από το παλάτι, ενώ η ίδια καταφεύγει στο ιερό της Θέτιδας για να σωθεί. Ο Μενέλαος ανακαλύπτει τον Μολοσσό και εξαναγκάζει με δόλο την Ανδρομάχη να εγκαταλείψει τον ναό. Τη στιγμή που ετοιμάζεται να εκτελέσει μητέρα και παιδί, έρχεται ο γέροντας βασιλιάς Πηλέας, πατέρας του Αχιλλέα και παππούς του Νεοπτόλεμου, και εμποδίζει τον φόνο. Ο Μενέλαος επιστρέφει στη Σπάρτη και η Ερμιόνη, μόνη, έντρομη στην ιδέα της τιμωρίας της από τον σύζυγό της, θέλει να αυτοκτονήσει. Αιφνιδίως εμφανίζεται ο εξάδελφός της και πρώην μνηστήρας της, ο Ορέστης, ο οποίος την πείθει να τον ακολουθήσει στη Σπάρτη, με την ελπίδα ότι θα τον παντρευτεί. Προηγουμένως έχει φροντίσει να δολοφονηθεί ο Νεοπτόλεμος στους Δελφούς. Όταν φέρνουν τον νεκρό βασιλιά στο παλάτι και ενώ ο Πηλέας θρηνεί το θάνατό του, εμφανίζεται η θεά Θέτις και τον προστάζει να θάψει τον εγγονό του στους Δελφούς και να στείλει την Ανδρομάχη με τον γιό της στη χώρα των Μολοσσών. Στον ίδιο αναγγέλλει ότι θα γίνει αθάνατος και θα κατοικήσει μαζί της στον οίκο του Νηρέα, του πατέρα της.

αντί σκηνοθετικού σημειώματος:

τέλος εποχής

Η *Ανδρομάχη* είναι η τρίτη τραγωδία που ανεβάζω. Προηγήθηκαν οι *Ηρακλείδες* του Ευριπίδη (2008), και οι *Ικέτιδες* του Αισχύλου (2010). Κοινό και στα τρία αυτά έργα το θέμα του ικέτη, του ξένου που προσφεύγει στο βωμό κάποιου θεού, ζητώντας προστασία. Κι ακριβώς αυτό το θέμα, η αναζήτηση ασύλου, σωτηρίας, αποτελεί και ένα σημείο επαφής με το σήμερα, όπου πληθυσμοί ολόκληροι μεταναστεύουν σε άλλα κράτη για να σωθούν από τον πόλεμο που μαίνεται στην περιοχή τους.

Στην *Ανδρομάχη*, ο πόλεμος είναι το μακρινό φόντο, έχει τελειώσει προ πολλού, ωστόσο οι συνέπειες είναι ακόμη αισθητές: δεν έχει καταστραφεί μόνον η Τροία, έχει καταστραφεί και η Ελλάδα, όπως δεν παραλείπει να μας το υπενθυμίσει ο χορός στο 4^ο Στάσιμο. Μάλιστα τώρα, με τη δόλια επέμβαση του Μενέλαου στα εσωτερικά της Φθίας, διαφαίνεται και ο κίνδυνος μιας εμφύλιας σύρραξης.

Ο Ευριπίδης επιχειρεί, όπως διατείνεται ο Kitto, «*μια βίαιη επίθεση εναντίον της σπαρτιατικής νοστρωπίας, εναντίον της Machtropolitik [πολιτική ισχύος]*»; Διόλου απίθανο, ιδίως αν σκεφτούμε ότι το έργο πρέπει να παρουσιάστηκε μεσούντος του Πελοποννησιακού πολέμου. Ωστόσο δεν είναι μόνον αυτό. Έχουμε να κάνουμε ταυτόχρονα με ένα οικογενειακό, πολιτικό και κοινωνικό δράμα, όπου αντιπαρά τίθενται: έλληνες και βάρβαροι, ελεύθεροι και δούλοι ή αιχμάλωτοι, Σπαρτιάτες και Θεσσαλοί, νόμιμες σύζυγοι και παλλακίδες, γόνιμες γυναίκες και στείρες, νόμιμα και νόθα παιδιά, γυναίκες και άντρες, αδύναμοι και δυνατοί, πλούσιοι και φτωχοί, ψευδείς και ειλικρινείς λόγοι, γενναίες και δειλές συμπεριφορές, το άδικο και το δίκαιο... Επίσης: δίνονται συμβουλές για ένα πετυχημένο γάμο ή για μια πετυχημένη διακυβέρνηση χώρας: στηλιτεύονται η απιστία, η ζηλοφθονία, η απληστία και η τάση των γυναικών στη διαβολή, καθώς και ο οξύθυμος χαρακτήρας των γερόντων: αμφισβητείται, αν όχι η ίδια η ύπαρξη του θεού, η ευθυκρισία και η δικαιοσύνη του: εκτίθενται τα δεινά που προκαλεί ο πόλεμος σε νικητές και νικημένους: τονίζεται το ευμετάβολο της ανθρωπίνης μοίρας...

Υπάρχει και κάτι άλλο: μια αίσθηση τέλους εποχής, -κι εδώ βρίσκεται ένα ακόμη σημείο επαφής με το δικό μας σήμερα-. Ο καιρός των ηρώων, του Αχιλλέα, του Αγαμέμνονα, έχει πλέον παρέλθει. Αυτοί που τώρα κυριαρχούν είναι οι δειλοί, οι αλαζόνες και οι δόλιοι, οι φαύλοι: ο Μενέλαος, η Ερμιόνη και ο Ορέστης. Κι ακριβώς αυτοί επιβουλεύονται τη ζωή των τελευταίων εναπομεινάντων των ηρωικών χρόνων: του Νεοπτόλεμου που θα δολοφονηθεί εντέλει στους Δελφούς, της Ανδρομάχης και του νόθου γιου τους Μολοσσού, που οδηγούνται στον θάνατο από τον Μενέλαο και θα σωθούν in extremis από τον γέροντα Πηλέα. Αυτό που διακυβεύεται είναι ο ίδιος ο «οίκος» του γέρου βασιλιά, η γενιά του, που μετά τον φόνο του εγγονού του Νεοπτόλεμου, μοιάζει να οδεύει προς ένα βέβαιο αφανισμό. Η μαγική μεσολάβηση της Θέτιδας, στο τέλος του έργου, φέρνει την ελπίδα της διαιώνισης. Από την άλλη, οι φαύλοι και δολοφόνοι, ή δυνάμει δολοφόνοι, συνεχίζουν να ζουν και να κυριαρχούν ατιμώρητοι.

Αν διαβαστεί έτσι, η *Ανδρομάχη* αποπνέει νοσταλγία γι' αυτό που πια δεν είναι, κουβαλάει ταυτόχρονα τη γνώση του ανεπιστρεπτί απολεσθέντος και την προσδοκία ενός θαύματος. Σ' αυτήν

εδώ την ένταση, ανάμεσα στο πραγματικό και το ποθητό, σ' αυτήν τη διάσταση, ελλοχεύει ίσως το
–κατά Ευριπίδη– τραγικό.